

Analiza treh študijskih obiskov v tujini

Poročilo

Avtor / Author: Maja Pevnik

Ljubljana, 4. 2. 2026

www.natura2000.si

LIFE-IP NATURA.SI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za naravne vire in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

Projekt:	LIFE-IP NATURA.SI: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji – LIFE17 IPE/SI/000011
Akcija:	C4.1 Okrepljeno izvajanje PUN 2000 v kmetijstvu
Action:	C4.1 Enhanced implementation of PUN 2000 measures in agriculture
Izdelek/mejnik:	Analiza treh študijskih obiskov v tujini
English title:	Analysis of three International Study Visits
Nosilec projekta:	Ministrstvo za naravne vire in prostor Dunajska 48 SI-1000 Ljubljana
Izvajalec naloge:	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije Gospodinjska ulica 6 SI-1000 Ljubljana
Nosilec naloge:	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije Gospodinjska ulica 6 SI-1000 Ljubljana

www.natura2000.si

LIFE-IP NATURA.SI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za naravne vire in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

Kazalo vsebine:

Uvod	4
Povzetek v angleščini / English Summary	4
Introduction	4
Purposes of Planned and Executed Activities.....	4
Results and Outcomes	5
Conclusions.....	5
Razlike med modeli upravljanja Natura 2000 in kmetijstvom v obiskanih državah.....	6
Primerjalna analiza treh pristopov	8
Refleksija z vidika slovenskega prostora.....	9
Zaključek	9

Kazalo slik:

Slika 1: Območja NATURA 2000 v Franciji	6
Slika 2: Območja NATURA 2000 v Avstriji	7
Slika 3: Območje Južne Tirolske v Italiji obarvano rdeče.....	7
Slika 4: Območja NATURA 2000 v Južni Tirolski, Italija	8
Slika 5: Slovenski udeleženci študijskega obiska skupaj s predstavnicami iz nordijske zbornice in naravovarstvenim animatorjem	8

Uvod

V okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI so bili izvedeni trije študijski obiski v Južni Tirolski (Italija, junij 2024), Avstriji (marec 2025) in Normandiji (Francija, april 2025). Namen obiskov je bil primerjati različne pristope k upravljanju območij Natura 2000 in njihovo povezavo s kmetijstvom ter prepoznati dobre prakse, ki bi jih bilo smiselno prenesti v slovenski prostor. Primerjalna analiza kaže, da ima vsak sistem svoje prednosti, vendar se je francoski model v Normandiji izkazal kot najbolj celovit in primeren zgled, saj tam Natura 2000 in kmetijstvo delujeta najbolj usklajeno in v praksi najmanj konfliktno.

Povzetek v angleščini / English Summary

Introduction

The LIFE-IP NATURA.SI project addresses a key challenge of Natura 2000 implementation in Slovenia: how to effectively achieve nature conservation objectives in areas that are largely used for agricultural production. A significant share of Slovenian Natura 2000 sites overlaps with actively managed farmland, making cooperation with farmers essential for maintaining target habitats and species. In practice, this overlap has often resulted in conflicts, limited acceptance of measures and insufficient long-term effectiveness.

To address these challenges, the project includes capacity-building and knowledge-exchange activities aimed at identifying successful governance models and practical solutions from other EU Member States. In this context, three international study visits were organised to analyse different approaches to integrating agriculture and Natura 2000 management and to assess their relevance for potential transfer to the Slovenian context

Purposes of Planned and Executed Activities

The purpose of the study visits conducted within the LIFE-IP NATURA.SI project was to gain a comparative understanding of how Natura 2000 areas are managed in agricultural landscapes in different EU countries and to identify good practices that support cooperation between farmers and nature conservation authorities. The activity was justified by the need to improve the effectiveness, acceptance and long-term sustainability of Natura 2000 implementation in Slovenia.

The visits were carried out in three regions with distinct governance systems and farming structures: Lower Austria (Austria), Normandy (France) and South Tyrol (Italy). The objective was to compare institutional arrangements, decision-making processes, advisory and support systems, compensation mechanisms and the role of farmers in implementing Natura 2000 objectives. Particular attention was given to identifying approaches that rely on voluntary participation, local adaptation of measures and continuous on-the-ground support.

Results and Outcomes

The activity resulted in three structured study visits combining meetings with agricultural chambers, public authorities and advisory services with field visits to farms and managed Natura 2000 sites. The Austrian visit highlighted a strong advisory and training system that enables wide farmer participation in agri-environment-climate measures through intensive counselling, education and practical tools. This approach has resulted in high uptake of measures, although Natura 2000 governance remains largely decentralised at regional level.

The visit to South Tyrol demonstrated a model where Natura 2000 sites are mainly located in mountainous and less intensively farmed areas. There, extensive grassland management is supported through targeted payments, resulting in relatively low conflict between agriculture and conservation, but with limited applicability to more intensively used landscapes.

The Normandy study visit in France provided the most integrated governance example. Natura 2000 management is organised through local management committees responsible for planning and implementation, supported by formally appointed local animators who act as permanent intermediaries between farmers, nature conservation bodies and local administrations. Measures are voluntary, locally adapted and implemented through multi-annual contracts, creating stability, trust and high acceptance among farmers. An additional outcome of the process was improved cooperation and mutual understanding between agricultural and conservation stakeholders within the project partnership.

Conclusions

Based on the results and observed outcomes, the study visits proved to be a justified and effective activity for achieving the objectives of the LIFE-IP NATURA.SI project. The comparison of three different approaches confirmed that successful Natura 2000 implementation depends not only on financial incentives, but primarily on governance structures, local involvement and continuous, trust-based cooperation with farmers.

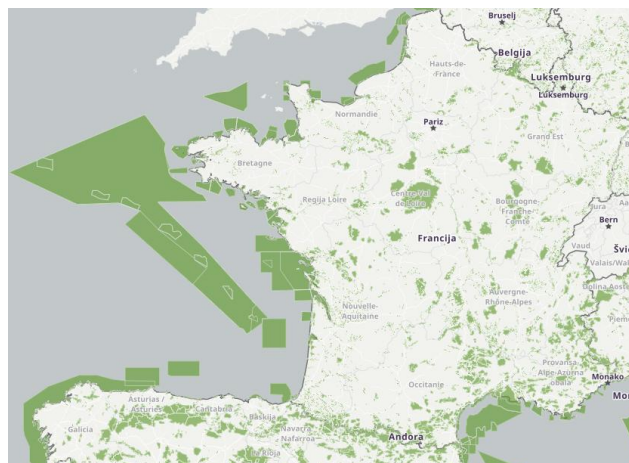
The French model from Normandy emerged as the most suitable reference for Slovenia, as it combines local decision-making, clearly defined responsibilities, strong on-the-ground facilitation through animators, voluntary participation and stable multi-annual contracts. The Austrian experience provides valuable complementary lessons in advisory services and large-scale implementation, while the South Tyrolean model offers relevant insights mainly for mountainous and less intensive farming areas.

The conclusions indicate that adapting key elements of the French governance model, complemented by strong advisory and training support as seen in Austria, represents an appropriate and effective way to improve the integration of agriculture and Natura 2000 management in Slovenia and to support the long-term conservation objectives of the LIFE-IP NATURA.SI project.

Razlike med modeli upravljanja Natura 2000 in kmetijstvom v obiskanih državah

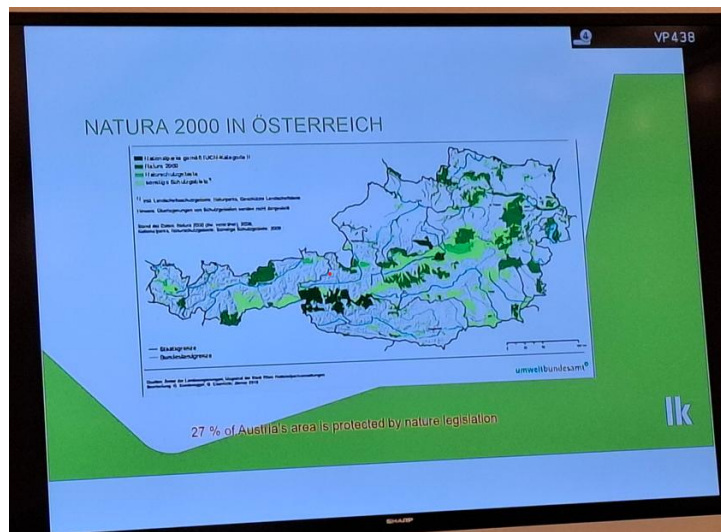
Študijski obiski v Franciji (Normandija), Avstriji (Dolnja Avstrija) in Italiji (Južna Tirolska) so pokazali, da se države bistveno razlikujejo v načinu upravljanja območij Natura 2000 ter v odnosu med kmetijstvom in varstvom narave. Razlike se kažejo predvsem v upravljavski strukturi, stopnji lokalne vključenosti, vlogi kmetov ter v orodjih, s katerimi se ukrepi izvajajo na terenu.

V Franciji, zlasti v Normandiji, je upravljanje Nature 2000 izrazito lokalno zasnovano. Vsako območje ima svoj upravljavski odbor, ki je odgovoren za načrtovanje in izvajanje ciljev, hkrati pa je na terenu prisoten animator kot stalni povezovalac med kmeti, naravovarstvom in lokalnimi oblastmi. Ukrepi so prostovoljni, dolgoročni in lokalno prilagojeni, kar ustvarja visoko stopnjo zaupanja in sodelovanja.

Slika 1: Območja NATURA 2000 v Franciji (<https://natura2000.eea.europa.eu/>)

V Avstriji je sistem izrazito močan na področju svetovanja, izobraževanja in administrativne podpore kmetom. Vključevanje v kmetijsko-okoljske ukrepe je zelo visoko, vendar je upravljanje Nature 2000 v pristojnosti zveznih dežel, kar pomeni različno stroge pogoje in manj enotno povezavo s kmetijsko politiko. Povezava med naravovarstvom in kmetijstvom je dobra na ravni ukrepov, manj pa na ravni skupnega upravljanja območij.

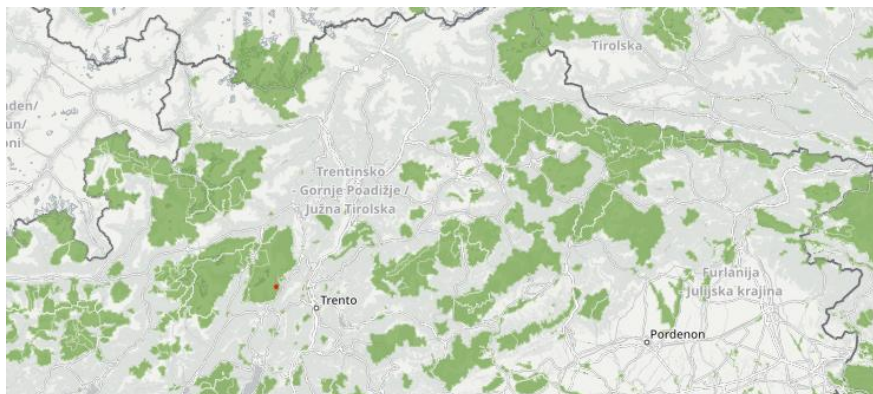

Slika 2: Območja NATURA 2000 v Avstriji

V Južni Tirolski v Italiji se Natura 2000 večinoma nahaja na gorskih in manj intenzivnih kmetijskih območjih, kjer je konflikt med rabo prostora in varstvom narave relativno malo. Model temelji na jasnih plačilih za ekstenzivno rabo in dobri podpori kmetom s strani kmetijske zbornice, vendar je manj primeren za območja z intenzivnejšo rabo kmetijskih zemljišč.

Slika 3: Območje južne Tirolske v Italiji obarvano rdeče

Slika 4: Območja NATURA 2000 v Južni Tirolski, Italija (<https://natura2000.eea.europa.eu/>)

Primerjalna analiza treh pristopov

Primerjalna analiza treh sistemov pokaže, da vsi trije modeli dosegajo določeno stopnjo uspešnosti, vendar na različne načine. Avstrijski sistem izstopa po obsegu in učinkovitosti svetovalne mreže, ki omogoča množično vključevanje kmetov v okoljske ukrepe. Kmetje so dobro informirani, podprti z izobraževanji in praktičnimi orodji, kar zmanjšuje administrativno breme in povečuje sprejemanje ukrepov. Slabost tega modela je večja razdrobljenost upravljanja Nature 2000, saj so pravila in pogoji odvisni od posamezne zvezne dežele.

Južnotirolski model je učinkovit predvsem v specifičnem geografskem in kmetijskem kontekstu, kjer so naravne omejitve že same po sebi usmerile kmetijstvo v ekstenzivno rabo. Ukrepi so tam lažje sprejeti, vendar model ne ponuja celovite rešitve za območja, kjer je pritisk intenzivne rabe večji, kar je značilno tudi za velik del Slovenije.

Francoski model v Normandiji pa se je izkazal kot najbolj celovit, saj združuje jasno strukturo upravljanja, lokalno odločanje, stalno terensko prisotnost animatorja in prostovoljno vključevanje kmetov v ukrepe. Posebna prednost tega sistema je, da se Natura 2000 ne izvaja kot skupek omejitev, temveč kot proces sodelovanja, prilagajanja in skupnega iskanja rešitev. Ta pristop omogoča zmanjševanje konfliktov, večjo sprejetost ukrepov ter dolgoročno stabilnost izvajanja.

Slika 5: Slovenski udeleženci študijskega obiska skupaj s predstavnicami iz normandijske zbornice in naravovarstvenim animatorjem

Refleksija z vidika slovenskega prostora

Slovenija ima v primerjavi z obiskanimi državami zelo velik delež območij Natura 2000, ki se prekrivajo z aktivno obdelovanimi kmetijskimi zemljišči. To pomeni, da je uspešnost varstva narave v veliki meri odvisna od sodelovanja s kmeti. Izvedeni študijski obiski jasno kažejo, da zgolj finančne spodbude ali predpisi ne zadoščajo za doseganje naravovarstvenih ciljev.

Največji izziv v Sloveniji ostaja pomanjkanje stalne terenske prisotnosti in strukturiranega lokalnega dialoga. Francoski model ponuja odgovor prav na ta izziv, saj s formalno vlogo animatorja in lokalnimi upravljavskimi odbori omogoča stalno komunikacijo, prilagajanje ukrepov in gradnjo zaupanja. Avstrijske izkušnje pa kažejo, kako pomembni so dobro organizirani sistemi svetovanja, izobraževanja in individualne podpore kmetom, brez katerih tudi najboljši ukrepi ostanejo slabo uporabljeni.

Refleksija študijskih obiskov kaže, da bi bilo za slovenski prostor najbolj smiselno povezati prednosti obeh sistemov: francosko upravljalno-logično zasnovo in avstrijsko izvedbeno moč. Takšna kombinacija bi omogočila boljše prilagoditev ukrepov lokalnim razmeram ter večjo sprejetost med kmeti.

Zaključek

Analiza treh študijskih obiskov potrjuje, da je francoski model upravljanja Natura 2000 v Normandiji najbolj primeren zgled za nadaljnji razvoj sistema v Sloveniji. Njegova prednost je v jasni razdelitvi odgovornosti, močni terenski podpori, prostovoljnosti ukrepov in aktivnem vključevanju kmetov kot partnerjev pri varstvu narave. Avstrijski sistem predstavlja pomembno dopolnilo, zlasti na področju svetovanja, izobraževanja in operativne izvedbe ukrepov, medtem ko južnotiroolski primer ponuja uporabne izkušnje za upravljanje gorskih in ekstenzivnih območij.

Na podlagi pridobljenih spoznanj lahko zaključimo, da prenos ključnih elementov francoskega modela, ob hkratnem upoštevanju avstrijskih izkušenj, predstavlja realno in utemeljeno pot k učinkovitejšemu, bolj sprejemljivemu in dolgoročno vzdržnemu izvajanju Nature 2000 v Sloveniji. Tak pristop neposredno podpira cilje projekta LIFE-IP NATURA.SI in krepi povezovanje kmetijstva in varstva narave v praksi.